

Tal vid Engelbrektsmonumentets aftäckning i Norberg den 31 maj 1909.

Boëthius, Simon Johannes

81 Cc Br. Engelbrekt Engelbrektsson

ENGELBREKT ENGELBREKTSSON

Vitt. S.
Minnesfest ö. och
(Ör)
o

Tal

vid Engelbrektsmonumentets
aftäckning i Norberg
den 31 Maj 1909

af

S. J. Boëthius.

Pris 20 öre.

HEDEMORA,
A. LIDMANS BOKTRYCKERI 1909.

Kungl. biblioteket

0 0000 00006235

Tal

vid Engelbrektsmonumentets
affäckning i Norberg
den 31 Maj 1909

af

S. J. Boëthius.

HEDEMORA
A. F. LIDMANS BOKTRYCKERI 1909.

Ett stjärnskott, en meteor, som plötsligt, man vet ej hvarifrån den kommer, sprider ljus i natten och lika plötsligt försvinner, så kan Engelbrekts ingripande i vår historia förefalla. Hans föregående öden hade ådragit sig så liten uppmärksamhet, att eftervärlden länge ej ens haft klart för sig hans samhällsställning. Ett hundrafemtio år efter hans död trodde Karl IX, att han tillhört bondeklassen, då han i själfva verket tillhörde det s. k. världsliga frälset, d. v. s. var en af de jordägare, som under medeltiden mot att de fullgjorde en tyngre värnplikt än det öfriga folket, nämligen att på egen bekostnad hålla häst och tung vapenrustning (rusttjänst) åtnjöto skattefrihet (frälse). Denna frälsemannaklass, som gifvit upphof till adeln, förde vapenbilder i sina sigill, och Engelbrekts sigill visar ett sådant vapen: 3 halfva liljor, bildande en triangel. Af frälsemännen var en del mäktiga herrar med stora gods i landets olika delar; de gjorde för sig anspråk på plats i rikets råd — den tidens statsråd — och på att få såsom förläningar innehafva stora delar af riket — ofta hela landskap — med där belägna befestade slott. En dylik länsinnehafvare eller fogde skulle egentligen motsvarat en nutida landshöfding, men han fick vanligen för egen del upptaga skatterna inom länet blott mot skyldighet att till konungens tjänst hålla krigsfolk, öfver hvilket han emellertid själf förfogade. Denna stormannaklass, till hvilken nästan hela den politiska makten i riket öfvergått, tillhörde icke Engelbrekt. Men där fanns en del frälsemän,

som blott innehade medelstora egendomar och nöjde sig med att sköta dessa och deltaga i hembygdens kommunala själfstyrelse, hvarvid de ofta blefvo ledare åt sina grannar af bondeståndet. På grund af sin rusttjänstskyldighet borde de emellertid vara förfarna i tidens högre krigskonst, och för att förvärfva sådan kunskap plögade många af dem i sin ungdom någon tid taga tjänst i de krigareskaror, som stormännen underhöllo på sina befästa gårdar eller slott. Till denna frälseklass af medelstora jordägare var det som Engelbrekt hörde. Så hade ock hans fader, Engelbrekt, gjort, men dennes farfader, som också hette Engelbrekt hade varit en ofrälse borgare i Västerås. Det är möjligt, att Engelbrekts släkt, liksom många denna tidens borgaresläkter, var af tyskt ursprung, men om så ock varit fallet, så hade den genom åtminstone fyra släktled blifvit fullt försvenskad. Bevarade urkunder visa, att Engelbrekt före sitt fosterländska stordåd deltagit i sin hembygds angelägenheter på tingen, som den tiden ej blott voro domstolar utan i mycket motsvarade vår tids kommunalstämmor. Hans broder Nils var t. o. m. i Norrbo härad tingets ordförande, häradshöfding. Tillfälle att vid universitet förvärfva den för en sådan plats nödiga kunskapen fanns då ej i vårt land, men på egen hand plögade framstående män i bygderna skaffa sig lagkunskap; ofta fortplantades denna sedan från far till söner, och inom dylika lagkloka släkter plögade häradshöfdingen tagas. Då nu Engelbrekts bror, som sagdt, var häradshöfding, är det antagligt, att inom den Engelbrektska släkten fanns en lefvande kunskap om hvad svensk lag och rätt kräfde. Engelbrekts eget uppträdande tyder därpå. Att han ägde insikter i tidens krigsväsende, som anstodo en frälsemän, kan man sluta till däraf, att han enligt krönikorna fått sin utbildning i förnåma herrars gårdar. När man

känner dessa hans förutsättningar, blir hans lifs stora gärning mera förklarlig än den föreföll en äldre tid, som om dem var okunnig. Men inga förutsättningar af samhällsställning och kunskaper skapa ensamma en stor man. I Sveriges bygder funnos denna tid många med samma förutsättningar som Engelbrekt, ja med ännu större än han, men de utförde dock ej hans verk. Här liksom alltid, då ett mäktigt ingripande skett i folkens öden, tillkom något, som ej låter sig förklaras ur omständigheter och förhållanden, och det är personligheten, en storslagen ande, som kommer bragdens stordåd att framgå ur förutsättningar, som i otaliga fall ej skulle ledt till något sådant. Denna personlighetens inflytande, det blir alltid det stora undret i mänsklighetens lif. Och här inträffade ett sådant under. Engelbrekt var, säga krönikorna, storsint, våltalig och tapper, men hvarför hafva dessa egenskaper med en så allt betvingande kraft, att ett helt folks historia därpå fått sin prägel, brutit fram just hos denne landtjunker, om hvilken dessutom samma källor säga att han till sitt yttre var oansenlig?

Men det är ej blott om Engelbrekts samhällsställning eftervärlden länge haft oklara föreställningar utan också om hans bostad. Man har länge velat förlägga denna till Stora Kopparberget, till Falutrakten. Upphoffvet till detta antagande är tröiligen, att den medeltida historieskrifvaren Ericus Olai omkring 20 år efter Engelbrekts död uppgaf, att han bott på Kopparberget »eller ej långt därifrån.»

Men Dalarne var då en i det öfriga Sverige tämligen okänd bygd så när som på den stora koppargruftan, och det var därför naturligt, att Ericus Olai nämnde denna plats, då han ville angifva Engelbrekts härstamning från Dalarne. Följande historieskrifvare fäste sig sedan blott vid uppgiften om Kopparberget, förbiseende

Ericus Olai' obestämda tillägg. Nu har man emellertid upptäckt en officiell urkund från 1432, hvarest Engelbrekt själf anger sig höra till Norbergs bergslag, hvilket innebär, att han idkade bergsbruk på sin egendom. Då nu Norberg denna tid räknades till Dalarne, låter urkundens vittnesbörd förlika sig med Ericus Olai' uppgift, och det blir så mycket förklarligare, att Ericus Olai hänförde honom till Kopparbergslagen, då Engelbrekt var bergsman och Stora Kopparbergs bergslag, men icke Norbergs, var den allmänt kända. Det var också i Norbergstrakten, Norrbo härad, som Engelbrekts broder var häradshöfding, och vi veta med säkerhet, att hans fader bodde i Norberg och ägde egendomar i 3 angränsande härad. Det är ej omöjligt, att Engelbrekts farfader Englika ägt och gifvit namn åt Engelsberg (Englikobenning), och kanske var det just där Engelbrekt bodde. I alla händelser kan inte tvifvel råda om att det var här i Norbergstrakten, som Engelbrekt hade sitt hem, och med fullaste rätt kräfver därför denna trakt åt sig detta stora fosterländska minne och hugfäster det genom det vårdtecken, från hvilket täckelset snart skall falla.

En sorglig skickelse har velat, att just den man, som uppdagat denna Engelbrekts samhörighet med Norbergsbygden, amanuensen fil. d:r K. H. Karlsson bortryckts af döden blott några dagar före detta monuments aftäckande, som har hans forskareskarpsinne att i första hand tacka för sin tillkomst.

Jag vill nu gifva en hastig öfverblick af Engelbrekts korta och lysande ingripande i vårt lands öden.

Sedan drottning Margareta under sin spira samlat nordens tre riken, ville hon mellan dem grunda en för all framtid bestående förening. Den på ett möte i Kalmar uppsatta föreningsakten, den s. k. Kalmarunionen, motsvarade emellertid ej hennes planer. Hon skaffade den därför ej

en lags helgd, utan nöjde sig med, att hennes utsedda efterträdare och medregent, Erik af Pommern, erkändes i dessa egenskaper i alla rikena. En för all framtid gällande laglig union kom sålunda ej till stånd, och Sveriges utbrytning ur Kalmarunionen var därför ej ett aftalsbrott mot de andra länderna. Någon annan grund för unionskonungarnas rätt till Sveriges krona än den i Sveriges lag stadgade rättsordningen fanns således ej. Enligt denna rättsordning fick konungen icke gifva län åt utlänningar, men Erik gjorde det dock och kränkte därmed själfva grunden för sitt konungadöme.

Denna formella rättskränkning blef af den mest djupgående sociala betydelse. Tvänne omständigheter gjorde, att förhållandena intill denna tid varit lyckligare i Sverige än i de flesta andra länder, nämligen att här bevarats den gamla germanska såväl bondefriheten som rättsordningen. Här utgjordes folkets hufvudmassa af själfägande bönder, fria män med egna hem, och desse hade rätt och skyldighet att på tingen medverka till upprätthållande af lag och rätt och jämväl att medverka till de fällda domarnas genomförande. I andra länder hade bönderna nedsjunkit till landtbönder, ofta i lifegenskapsförhållande, under mäktiga stormän. Detta hade bl. a. tillgått på sådant sätt, att länsinnehafvarne förvandlat sina ämbetsområden till ärftliga privatbesittningar med husbonderätt öfver de i dessa boende bönderna. Därmed hade också den för alla gällande och af alla värdade rättsordningen förfallit. De mäktiga stormännen ansågo sig ej bundna af en sådan. Sina inbördes tvister afgjorde de med svärdet, och öfver sina landtbönder förde de ett godtyckligt regemente, hvarvid makt ofta gick före rätt. I stället för en laglig ordning blef sålunda näf-rätten rådande, och härom vittna ännu i dag i utlandet lämningarna af de borgar,

som stormän uppförde till skydd för sig själfva, kanske också för sina underhållande, men äfven till dessas förtryckande. I vissa delar af Sverige fönekommo visserligen ansatser till något dylikt, men i det stora hela hade dock de svenska bönderna bevarat sin frihet och erkände de svenska stormännen en öfver alla stående laglig ordning; och de län de erhöillo af konungen hade de ej lyckats förvandla till ärftliga besittningar med godtycklig makt öfver de i dem bosatta bönderna. Man kan då förstå, hvad det innebar, när nu konung Erik till fogdar öfver länen med deras bästa borgar, som äfven här funnos men hittills till värn mot utländska fiender, satte utlänningar, som i sina hemland voro vana att behandla bönderna såsom osjäliga djur. Vi känna ju alla krönikornas berättelser om huru bönderna betungades med olagliga skatter, huru de pinades och oskyldigt fingo försmäkta i slottens fängelsehålor. Stundom hör man i vår tid sådana åsikter uttalas, som att den lagliga ordningen, som sätter gränser för enskildt godtycke, innebär förtryck, och att, om blott en hvar finge lefva som han själf ville, skulle allt blifva så bra. Må vi då besinna, att just ett sådant sakernas skick var det som konung Eriks fogdar förverkligade. De gjorde hvad de ville med åsidosättande af rättens band, och följden blef de starkes våldsvälde öfver de svaga. Men till lycka för vårt land fanns här då en man, som var besluten att sätta en damm mot denna hotande olag, och den mannen var Engelbrekt. Icke för den tygellöshetens frihet, som föder våldsdåd, var han en målsman. Nej, de, som svärma för en pinskränkt själfhåfvelses frihet, de böra söka sina förebilder icke i Engelbrekt utan i en Jösse Eriksson och de andra utländska fogdarne. Hvad Engelbrekt verkat för, det var frihet under lagens välde, ett välde, som visserligen binder den mindre mannen

likaväl som den mäktige, men just därigenom att den binder alla också skyddar alla, och ej minst den svage.

Hvad som närmast föranledde Engelbrekts ingripande var det beryktade våldsregemente, som fogden öfver Västmanland och Dalarne Jösse Eriksson förde från Västerås slott i förening med sina underfogdar. Kanske var han ej värre än många andra af de utländska fogdarne, men i Dalarnes aflägsna bygder hade den urgamla bondefriheten och den därmed förbundna folkliga rättsordningen bibehållit sig ännu bättre än i de för utländska inflytelser mera tillgängliga landsdelarne, och därför var det just härifrån som bakslaget kom.

I konungen hade Sveriges folk af ålder varit vant att se den högsta vårdaren af lag och rätt. Hos honom trodde därför dalkarne att rättelse skulle kunna ernås, och härvid åtog sig Engelbrekt att vara deras talman. Orsaken, hvarför de just vände sig till honom, känna vi ej, men att så skedde, visar, att han äfven utom sin hembygd, Norbergstrakten, åtnjöt stort anseende. Han reste till Köpenhamn, framlade för konungen dalkarlarnes klagomål och erbjöd sig, tills Jösse Eriksson hunne tillkallas, att stanna i fängelse och att med sitt lif svara för anklagelsens sanning. Konungen hänsköt emellertid saken till det svenska riksrådet, som, under hans frånvaro i Danmark, utgjorde ett slags svensk interimregering och dessutom äfven plögade tjänstgöra som en högsta domstol. Det fann Engelbrekts anklagelse grundad. Med utslag härom begaf sig Engelbrekt å nyt till Köpenhamn men blef nu afvisad med orden: »Du klagar alltid, gå din väg och kom ej mera för mina ögon.» Och Engelbrekt gick men mumlade därvid: Ännu en gång skall jag komma.»

När konungen aj kunde förmås att bringa till utförande det lagligt fällda utslaget,

ansågo Engelbrekt och dalkarlarne i enlighet med den gamla svenska tingsförfattningens grundsatser, att det var deras både rätt och plikt att själfva bringa det till utförande, och hösten 1433 bröto de upp mot Västerås slott. Af rådet läto de emellertid förmå sig att afstå från företaget, men då Jösse Eriksson fortfor att utkräfva skatter, bröto de vid midfastotiden 1434 åter under Engelbrekts befäl upp. Då afsatte rådet Jösse Eriksson, men då han för öfrigt förblef ostraffad och då konungen sades ämna sätta öfver Dalarne en ännu grymmare fogde, gingo dalkarlarne midsommartiden 1434 för tredje gången man ur huse under Engelbrekts ledning och förstörde underfogdens i Dalarne borg, Borganås vid Dömnarvet. Men nu nöjde de sig ej med att skaffa sig själfva rättvisa. De hade lärt sig inse eller af Engelbrekt bragts att inse, det deras välfärd sammanhängde med hela landets. De beslöto därför att i hela Sverige göra slut på det olagliga utländska fogderegementet, och Engelbrekt uppförade alla rikets inbyggare att medverka härtill. Och denna vädjan blef ej fåfäng. Rundt om i landet hörsammades den af bönderna och äfven af en del frälsemän. Hvad som nu skedde var icke en resning mot lagen utan för lagen, och därom vittnade ock bondehärens uppträdande. Vid dess tåg genom landet förlorade, säger en gammal krönika, ingen genom godtycklig plundring så mycket som för en hönas värde. På tre månader fullbordades i det närmaste rikets befrielse från det utländska förtrycket. Må man besinna hvad detta innebar. Af ålder hade det i vårt land ålegat alla fria män att medverka till försvaret mot ytnefiender men här liksom i det öfriga Europa hade bönderna åt andra öfverlåtitt försvarets rätt och plikt, och ett nytt krigsväsende hade uppstått, fotadt på konungens och frälsets tungt rustade rytarskaror och på fasta borgar, mot hvilka

bönderna ansågos maktlösa. Men nu hade en bondehär under en dittills okänd landjunkares ledning eröfrat nästan alla slotten, sedan de blifvit bålverk för utländskt förtryck, och betvungit deras besättningar af öfvade och väl beväpnade yrkeskrigare. Ej underligt, om det kändes såsom en islossning i vårt folks lif. Denna vårstämning fann också uttryck i sång. Sverige fick nu sin första i egentlig mening fosterländska skald, biskop Thomas i Strängnäs, Engelbrektsvisans författare.

Emellertid måste det sörjas för rikets styrelse. För att ordna därom sammanträdde på nyåret 1435 en herredag i Arboga. Men till mötet infunno sig, tydligen på Engelbrekts föranstaltande, äfven ombud för köpstadsmän och bönder, och därigenom blef det ej en blott herredag, d. v. s. ett möte af endast frälsemän, utan en representation för hela folket — en allmän riksdag — den första i vårt land. Men det var ej blott den svenska riksdagen, som då föddes, utan här i Arboga lades och det frö, hvarur det nationella svenska konungadömet skulle nyfödas. Konungarna hade varit de första målsmännen för en hela riket omfattande rättsordning, men unionsregenterna hade svikit denna sin uppgift. Instinktmässigt kom den nationella folkrörelsen därför att syfta på återupprättandet af ett nationellt konungadöme, och en tysk i Stockholm, som vid resningens början skref därom till sitt hemland, visste också berätta, att dalkarlarne ville skaffa Sverige en egen konung och återföra riket till hvad det var under Erik den helige, som för folket gällde såsom det svenska konungadömet urbild. Och nu utsågs af riksdagen Engelbrekt till rikshöfvidsman, och utan tvifvel var meningen härmed att, om också ej till namnet, skapa den nationella samlingspunkt, som kungadömet af forno inneburit. Men detta behagade ej en del stormän, som i Engelbrekt sågo en uppkomling, och de åvägabragte på som-

maren en förlikning, enligt hvilken Erik återkom till Sverige och åter fick makt öfver länen och slotten. Ånyo kränkte han lagen genom att tillsätta utländska fogdar, ja uppträdde själf som våldsmän, i det han vid återfärden till Danmark plundrade på svenska kusten. Då reste sig svenskarne ånyo, men genom ett stormanspartis bedrifvande valdes nu till rikshöfvidsman ej Engelbrekt utan den högättade Karl Knutsson Bonde. Böndernas och borgarnes missnöje tvang honom dock att dela makten med Engelbrekt, och i spetsen för de ånyo uppbådade bönderna drog denne för andra gången ut mot de utländska fogdarna. På fyra månader blefvo de flesta slotten återtagna. Axevall gjorde dock ännu motstånd, och under dess belägring sjuknade Engelbrekt och måste resa hem, till Örebro slott, som han låtit tilldela sig såsom förläning för att hafva en stödjepunkt för sitt verk. Härifrån kallad till ett rådsmöte i Stockholm, begaf han sig, ehuru ännu svag efter sjukdomen, i väg. Då mördades han den 27 april 1436 på en holme i Hjälmarne af den högättade Måns Bengtsson Natt och Dag, mot hvars fader Engelbrekt ingripit, emedan denne gjort sig skyldig till sjörofveri, men med hvilken han sedan ingått förlikning.

Slocknadt tycktes nu det underbara ljus, som strålat ut öfver vårt land. Äfven med afseende på Engelbrekts rent personliga förhållanden inträdde nu åter dunkel.

Krönikorna berätta blott, att nidingen, som tagit den ädles lif, en tid höll hans maka fängslad på faderns slott Göksholm, och att bönderna i Mellösa förde den älskade höfdingens lik till sin kyrka, hvarifrån det sedan flyttades till Örebro. Där troddes under ske vid hans graf, men platsen för denna kan ingen nu utvisa. Eftervärlden har dock i Örebro rest hans bildstod. Den enda antydning vi hafva om hans efterkommande knyter sig till Nor-

dansjö hytta, som genom testamente af frälsemannen Folke Pijk, en släkting till de yngre Sturarne, 1488 kom till Norbergs kyrkoherdeboställe. 1444 hade frälsemannen Folke Turesson erhållit frälsefrihet på nämnda hytta, som han fått med sin hustru Karin, och om denna finnes en anteckning — äfven detta en upptäckt af d:r Karlsson — att hon varit änka efter Engelbrekts son. I sådant fall skulle Norbergs församling ännu i den dag som är stå i omedelbar tacksamhetsskuld till Engelbrekts släkt. Ty Folke Pijk hade fått Nordansjö efter sina fosterföräldrar, Folke Turesson och fru Karin.

Men det såg ut som om äfven Engelbrekts verk skulle förrinna i sanden. Inom fyra år bar åter en utländsk konung Sveriges krona, och unionen var återupprättad. Men här upphör likheten med stjärnskottet, hvars ljus spårlöst försvinner. Det ljus, Engelbrækt låtit för en kort tid utstråla öfver Sverige, det blef tvärtom den tändande gnistan till en eld, som ännu lyser och värmer vårt folk, och om eftervärlden också glömde Engelbrekts personliga förhållanden, så har den dock aldrig helt förlorat blicken för hans verk. Därtill har dettas inflytande varit allt för mäktigt. Ännu efter nära 500 år lefver hjältens minne i svenska folkets hjärta. Dagens högtidlighet är ett vittnesbörd härom.

Må vi då ett ögonblick dröja vid detta hans verks betydelse för eftervärlden.

Det är helt enkelt Engelbrækt, som vi väsentligen hafva att tacka för att vi blifvit och äro ett verkligt folk. Ett gemensamt land, ett gemensamt språk, gemensamma seder äro ej tillräckliga för att skapa något, som förtjäna att kallas ett folk. Därtill fordras en samhörighetskänsla, så stark, så allmän, att ett lands inbyggare känna sig såsom en enhet, hvilken under all framtid har att på en gemensam rättsordnings grund lösa gemensamma kul-

turuppgifter. En enhet af detta slag hafva Sveriges inbyggare ej alltid varit. I vår historias gryning var det hvarje särskildt landskaps rättsordning och kulturuppgifter, ej hela rikets, hvaromkring man samlade sig. Väl blefvo landskapen tidigt sammanförda under en gemensam konung, men man fortfor dock att i landskapet, ej i ett öfver dem alla stående och dem alla enande Sverige se fäderneslandet. Första grunden till förverkligandet af en verklig riksenhet lades genom konungadömet, men länge lyckades konungarne endast hos den uppstående stormannaklassen finna förståelse för och bistånd vid sin riksbyggande verksamhet. Folkets stora massa, bönderna, kände sig fortfarande blott såsom landskapsmenigheter, såsom upplänningar, västmanlänningar, o. s. v., ej såsom svenskar, och det var, emedan de ej brydde sig om att söka fylla plikter mot ett gemensamt fädernesland, som de till dem, som hade sinne för detta, förlorat sitt politiska inflytande. Så kommo konungarna och frälsemännen att ensamma taga vård om riket, hvars välfärd bönderna ej trodde hafva någon betydelse för sig. Bittert fingo de emellertid under främmande regenter erfara, att ett gemensamt fosterlands nationella oberoende är af betydelse för alla. Men för att verklig befrielse skulle vinnas från den iråkade nöden, fordrades ock, att de lidande kommo till insikt om hvad som var yttersta orsak till denna nöd, nämligen bristen på nationell samhörighetskänsla, försummelse af plikten mot ett gemensamt fosterland, och denna insikt har Engelbrekt väckt till lif hos folkets djupa lager, när han förmådde dem att åtaga sig offer för värnandet af en gemensam svensk rättsordning, för allt Sveriges nationella frihet. Först därigenom blefvo Sveriges inbyggare ett verkligt enhetligt folk, mäktigt att utveckla en gemensam och på samma

gång egendomlig kultur, och hvad vi såsom ett sådant folk utträttat i världen, det har därför sin grund i Engelbrekts gärning. Men i och med detsamma han sålunda lärde Sveriges ofrälse inbyggare att fylla fosterländska plikter, beredde han åt dem ett inflytande, som räddade dem från att såsom de ofrälse klasserna i utlandet nedsjunka i träldom. Så blef Engelbrekt den svenska demokratiens fader. Han höjde de demokratiska folk-elementen och skapade därigenom förutsättningen för deras sociala trygghet och politiska betydelse. Och det var också han, som väckte till lif de båda inrättningar, som blefvo det vaknande nationella statslifvets hörnstenar: det nationella konungadömet och den svenska riksdagen. I outplånliga drag är i vår historia inristadt, hvad det af Gustaf Vasa grundade nationella konungadömet haft att betyda, men Vasarnas konungadöme har, såsom redan antydts, utvecklat sig ur Engelbrekts rikshöfvidsmanskap. Och när, tack vare Engelbrekt, de ofrälse stånden fingo del i det hittillsvarande riksmötet, herredagen, som därigenom utvecklade sig till riksdag, skapades en inrättning, hvarigenom hela folket kunde ständigt, och ej blott i tider af yttersta nöd, deltaga i det politiska arbetet för fosterlandets väl. Tider kommo, då riksdagen i den form, den då fick, ej längre gaf uttryck åt vårt folks alla politiska krafter, och den har därför erhållit en annan form, men dess uppgift har dock blifvit den samma som Engelbrekt gaf den, nämligen att vara medlet för folklig självstyrelse. Såsom vi alla veta, har just i år en ny förändring i dess sammansättning ägt rum i syfte att bereda ökad tillfälle till deltagande i det politiska lifvet åt nya folkklasser, som genom vår tids utveckling fått ökad betydelse men saknat häremot svarande representationsrätt i riksdagen. Då den förnämsta innebörden af

Engelbrekts verk var, att han samlade till riksvårdande arbete klasser, som förut ej tagit del däri, kan hvad som nu skett betraktas som en fortsättning af hans verk, men för att det må blifva det också i anda och sanning, fordras, att de nya möjligheter, som härmed öppnats, blifva utnyttjade, ej i splittringens, i själfviskhetens, i klasshatets tecken utan utnyttjas, såsom skedde i Engelbrekts dagar, till stärkandet af den fosterländska samhörigheten. Endast om också vi vilja verka för, offra något för det gemensamma fosterlandets bästa, för dess frihet och oberoende, vilja akta och värda dess rättsordning, endast då blir den hyllning, vi bringa grundläggaren af vår nationella frihet, värdig hans minne.

Ja, måtte svenska män aldrig glömma slutorden i den gamla Engelbrektssången:

O ädla svensk, tu statt nu fast
och bättra thet, som förra brast,
tu låte tik ej omvända.
Thu våge thin hals och så thina hand
at frälsa titt eget fädernesland:
Gud må tik tröst väl sända.

En fogel han värjer sig egin bur,
så gör och all villena djur,
nu märk, hvad tu bör göra.
Gud hafver tik gifvit sinne och själ,
var hållre fri än annans träl,
ämedan tu kant tik röra.

